

H.R.B. 88/003 D
20.06.1988

ADVIES INZAKE DE VERPLICHTING OM EEN
COMMISSARIS-REVISOR AAN TE STELLEN IN VENNOOTSCHAPPEN
WAARIN HET AANTAL TEWERKGESTGELDE PERSONEELSLEDEN
DAALT BENEDEN 100

---

1. Probleemstelling

- (1) Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft de Hoge Raad om advies gevraagd over de verplichting om een commissaris-revisor aan te stellen in die vennootschappen waar het aantal personeelsleden is gedaald beneden 100, zodat er geen wettelijke verplichting meer bestaat om verkiezingen te houden voor de ondernemingsraad en de leden van het comité van veiligheid en hygiëne tevens zetelen als leden werknemers-afgevaardigden van de ondernemingsraad.

2. Regels voor het aanstellen van een commissaris in vennootschappen met meer dan 100 of minder dan 50 werknemers

- (2) Art. 64 § 2 van de vennootschapswet bepaalt dat een vennootschap een commissaris moet aanstellen van zodra de voorwaarden voldaan zijn om een volledig stelsel aan jaarrekeningen te voeren.
Hetzelfde artikel bepaalt dat deze commissaris lid moet zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

- (3) Art. 12 § 2 van de wet op de jaarrekeningen van 17 juli 1975 bepaalt dat er een volledig stelsel van jaarrekeningen moet worden opgesteld in de volgende gevallen :
- a. Wanneer voldaan is aan tenminste 2 van de 3 volgende criteria : minstens 145 miljoen fr. per jaaromzet, 70 miljoen fr. balanstotaal en minstens 50 werknemers.
  - b. ofwel wanneer de vennootschap minstens 100 werknemers heeft.
- (4) Bovendien bepaalt art. 15 bis van de wet van 20 september 1948 op de ondernemingsraden dat een onderneming steeds een bedrijfsrevisor moet aanstellen, wanneer er in de onderneming een ondernemingsraad is.
- (5) Aangezien de wettelijke verplichting om verkiezingen voor een ondernemingsraad te organiseren steeds bestaat van zodra er minstens 100 werknemers in de onderneming zijn is er een volmaakte congruentie tussen de verplichting om een bedrijfsrevisor aan te stellen op grond van art. 15 bis van de wet op de ondernemingsraden en de verplichting om een commissaris-revisor aan te stellen op grond van de combinatie van art. 64 § 2 van de vennootschapswet en art. 12 § 2 van de wet op de jaarrekeningen.
- (6) Voor ondernemingen die minder dan 50 werknemers in dienst hebben bestaat er geen verplichting om een ondernemingsraad op te richten. Er bestaat bijgevolg geen verplichting om een bedrijfsrevisor aan te stellen op grond van de wet op de ondernemingsraden. Wanneer de onderneming in vennootschapsvorm evenwel aan de twee andere voorwaarden voldoet van de wet op de jaarrekeningen bestaat er wel een verplichting om een commissaris-revisor aan te stellen, die evenwel alleen rapporteert aan de algemen vergadering van

aandeelhouders, vermits er in zulke vennootschap geen ondernemingsraad bestaat.

3. Regels voor het aanstellen van een commissaris-revisor of een bedrijfsrevisor in ondernemingen met minder dan 100, maar meer dan 50 werknemers

(7) Wanneer een onderneming tussen 50 en 100 werknemers heeft dient men een onderscheid te maken tussen verschillende mogelijkheden :

a. de onderneming heeft een bestaande rechtstreeks verkozen ondernemingsraad, maar het aantal werknemers is onder de 100 gedaald en het mandaat van de zittende leden duurt nog voort tot aan de volgende sociale verkiezingen.

b. de onderneming heeft een verkozen ondernemingsraad die voor de sociale verkiezingen moet vernieuwd worden op een ogenblik dat de onderneming minder dan 100 en meer dan 50 werknemers telt.

c. de onderneming heeft een ondernemingsraad, waar het aantal werknemers daalt onder de 50.

Er wordt aan herinnerd dat de verplichting om een ondernemingsraad in te voeren slechts ontstaat met de verplichting om verkiezingen te organiseren voor een ondernemingsraad wanneer tijdens de referentieperiode meer dan 100 werknemers in dienst waren.

In dergelijke gevallen is zoals reeds eerder gesteld er altijd samenloop van de verplichting voor een onderneming om een bedrijfsrevisor aan te stellen en voor de vennootschappen om een commissaris aan te stellen die tevens lid moet zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

(8) Wanneer een onderneming een ondernemingsraad heeft die rechtstreeks werd verkozen op een ogenblik dat er meer

dan 100 werknemers in dienst waren maar op het ogenblik van de verkiezing van de ondernemingsraad er slechts tussen 50 en 100 werknemers in dienst zijn, wordt de uittreedende ondernemingsraad wat de werknemersafgevaardigden betreft vernieuwd, doordat de gekozen leden van het comité voor veiligheid en hygiëne tevens ook de functie vervullen van werknemersafgevaardigde in de ondernemingsraad. De ondernemingsraad blijft bijgevolg bestaan, en blijft zijn rol vervullen, maar de leden werknemersafgevaardigden bestaan van rechtswege uit de werknemersafgevaardigden gekozen in de comité's voor veiligheid en hygiëne.

(9) Aangezien de onderneming nog steeds een ondernemingsraad heeft, blijft de verplichting bestaan om een bedrijfsrevisor aan te stellen op grond van art.15 bis van de wet op de ondernemingsraden. Deze bedrijfsrevisor certificeert de financiële en economische informatie en blijft zijn rol vervullen ten aanzien van de ondernemingsraad, zoals voorgeschreven door de wet van 21 februari 1985.

(10) Deze bedrijfsrevisor moet evenwel niet noodzakelijk de commissaris-revisor zijn van de vennootschap. Ook al heeft de vennootschap per hypothese meer dan 50 werknemers, wanneer zij niet aan tenminste één van de twee andere criteria van de wet op de jaarrekeningen voldoet, bestaat er geen verplichting om een commissaris aan te stellen.

Het recht om de jaarrekeningen te controleren komt dan rechtstreeks aan de aandeelhouders toe, die zich desgevallend mogen laten bijstaan door een accountant.

De wet voorziet inderdaad dat iedere commissaris van een vennootschap lid moet zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, maar niet omgekeerd dat iedere

bedrijfsrevisor die rapporteert aan een ondernemingsraad tevens commissaris moet zijn in de vennootschap. Bovendien bepaalt art. 82 van de wet van 21 februari 1985 dat de accountants een monopolie hebben inzake de bijstand van de aandeelhouders op het toezicht van de vennootschap, waarvoor geen uitzondering wordt gemaakt voor de bedrijfsrevisoren.

Wel kunnen de samenwerkende vennootschappen die de criteria van de wet op de jaarrekeningen niet overschrijden zgn. "controlerende vennoten" aanduiden, wanneer dit in de statuten is voorzien. Deze controlerende vennoten oefenen dan het toezicht op de rekeningen uit.

- (11) Dit kan tot de engiszins uitzonderlijke situatie leiden dat een onderneming van 50 tot 100 werknemers enerzijds een bedrijfsrevisor heeft die rapporteert aan de ondernemingsraad en anderzijds een accountant die rapporteert aan de aandeelhouders, ofwel aandeelhouders die zelf controle op de jaarrekeningen uitoefenen. In dergelijk geval is de opdracht van de bedrijfsrevisor beperkt tot het certificeren van de economische en financiële informatie aan de ondernemingsraad.
- (12) Wanneer een vennootschap een ondernemingsraad heeft en het aantal werknemers in dienst daalt tot beneden 50 dan blijft de commissaris-revisor, of de bedrijfsrevisor indien er geen commissaris-revisor, ten aanzien van de ondernemingsraad zijn opdracht uitoefenen tot aan het verdwijnen van de ondernemingsraad bij de volgende sociale verkiezingen.

4. Procedure van aanstelling in de ondernemingsraad

- (13) Wanneer er een ondernemingsraad bestaat moet de gewone procedure van de aanstelling van een commissaris-revisor worden gevolgd, zoals die werd vastgelegd in het K.B. van 17 maart 1986 betreffende de voordracht door de ondernemingsraden van kandidaten in de opdracht van commissaris-revisor of van bedrijfsrevisoren. Dit geldt zowel voor de ondernemingen die de vorm hebben van een handelsvennootschap, als voor andere ondernemingen die een ondernemingsraad hebben.